

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ Ή/ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

ΣΥΝΟΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Πλαίσιο πολιτικής

Διεθνή στοιχεία δείχνουν ότι τα άτομα με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ) εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσανάλογο αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Η στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση και την κατάρτιση 2020 (ΕΚ 2020) καλεί τις ευρωπαϊκές χώρες να προβούν σε μεταρρυθμίσεις πολιτικής που θα βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), προκειμένου να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων και να βελτιωθούν τα ποσοστά ολοκλήρωσης της φοίτησης στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η ΕΕΚ θα πρέπει:

- να είναι δίκαιη και αποτελεσματική·
- να καλύπτει όλες τις πληθυσμιακές ομάδες και
- να είναι υψηλής ποιότητας, ιδίως όσον αφορά την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Οι χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Φορέα για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση έχουν χαρακτηρίσει την ΕΕΚ ως καίριο ζήτημα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το ίδιο συμβαίνει στη στρατηγική της Λισσαβώνας, η οποία εγκρίθηκε από τους Υπουργούς Παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2000, καθώς και στην ΕΚ 2020.

Από το 2010 έως το 2012, ο Φορέας ανέλυσε τις πολιτικές και τις πρακτικές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε 26 χώρες από τη σκοπιά των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες. Η ανάλυση επικεντρώθηκε στο «τι αποδίδει» στην ΕΕΚ για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες, «γιατί αποδίδει» και «πώς αποδίδει».

Αποτελέσματα του προγράμματος

Τα κύρια ευρήματα της ανάλυσης του Φορέα είναι τα εξής:

- Στο πλαίσιο του προγράμματος προσδιορίστηκαν πολλοί παράγοντες επιτυχίας – «τι αποδίδει» – στον τομέα της ΕΕΚ για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες.
- Μεταγενέστερες αναλύσεις κατέδειξαν ότι υπάρχει υψηλό επίπεδο συνοχής μεταξύ των χωρών, με τους ίδιους παράγοντες επιτυχίας συχνά να εμφανίζονται ταυτόχρονα σε επιτυχημένα παραδείγματα πρακτικής. Οι συνδυασμοί που προσδιορίστηκαν δείχνουν «γιατί αυτό αποδίδει», ενώ η αμοιβαία επίδραση των παραγόντων επιτυχίας βοηθά να εξηγηθεί «πώς αποδίδει».
- Οι παράγοντες επιτυχίας ομαδοποιούνται σε τέσσερα λεγόμενα «πρότυπα επιτυχημένης πρακτικής». Τα πρότυπα αυτά διασυνδέονται και αλληλοϋποστηρίζονται, έτσι κάθε προσπάθεια βελτίωσης της αποδοτικότητας ενός συστήματος ΕΕΚ πρέπει να δίδει την ίδια έμφαση και στα τέσσερα πρότυπα ταυτόχρονα.
- Ό,τι αποτελεί ορθή και αποτελεσματική πρακτική για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες/αναπηρίες στον τομέα της ΕΕΚ και της μετάβασης στην απασχόληση, αποτελεί ορθή πρακτική για ΟΛΟΥΣ τους μαθητές.
- Βελτιώσεις στην ΕΕΚ είναι δυνατές και επέρχονται όντως στην πράξη. Αυτό είναι εμφανές στην ανάλυση του προγράμματος, η οποία βασίστηκε σε 28 παραδείγματα από 26 χώρες, καλύπτοντας ολόκληρο το φάσμα των προσεγγίσεων ΕΕΚ στην Ευρώπη.
- Η επιτυχής πρακτική απαιτεί τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων από τον τομέα της ΕΕΚ.

Συστάσεις

Βάσει της ανάλυσης που διεξήγαγε, ο Φορέας διατύπωσε συστάσεις σχετικά με τα τέσσερα «πρότυπα επιτυχημένης πρακτικής» που είναι πιθανό να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος ΕΕΚ και τη μετάβαση στην απασχόληση για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες.

Τα πρότυπα αυτά εστιάζουν στις προοπτικές και τους ρόλους των βασικών ενδιαφερομένων στο πλαίσιο της ΕΕΚ - δηλαδή των επικεφαλής εκπαιδευτικών/διευθυντών των οργανισμών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης («πρότυπο διαχείρισης»), των καθηγητών/εκπαιδευτών/προσωπικού υποστήριξης («πρότυπο επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης»), των μαθητών («πρότυπο μαθητών») και των υφιστάμενων και μελλοντικών εκπροσώπων των εργοδοτών/της αγοράς εργασίας («πρότυπο αγοράς εργασίας»).

Οι γενικές συστάσεις πολιτικής που απορρέουν από την ανάλυση αυτή είναι οι εξής:

- Τα τέσσερα πρότυπα είναι επικαλυπτόμενα και αλληλο-υποστηρικτικά. Ως εκ τούτου, η πολιτική πρέπει να δίδει την ίδια έμφαση και στα τέσσερα πρότυπα ταυτόχρονα, προκειμένου να επιτευχθούν βελτιώσεις σε οποιοδήποτε σύστημα ΕΕΚ.
- Όλοι οι παράγοντες επιτυχίας είναι αλληλένδετοι και δεν μπορούν να εξετάζονται μεμονωμένα, καθώς κάτι τέτοιο μπορεί να έχει ανεπιθύμητες επιπτώσεις. Προκειμένου να εντοπισθούν οι τυχόν αλλαγές, είτε αυτές είναι επιθυμητές είτε όχι, η πολιτική πρέπει να καθιερώνει και να παρακολουθεί διαρκώς κατάλληλους δείκτες σε όλο το σύστημα ΕΕΚ.

Ειδικές συστάσεις πολιτικής

Οι συστάσεις του προγράμματος καλύπτουν πολλές χώρες ταυτόχρονα, δηλαδή δεν επικεντρώνονται στην ιδιαίτερη κατάσταση όσον αφορά την ΕΕΚ που επικρατεί σε κάθε χώρα ξεχωριστά. Οι ακόλουθες συγκεκριμένες συστάσεις πολιτικής για την ΕΕΚ, οι οποίες διαρθρώνονται γύρω από τα τέσσερα προσδιορισθέντα πρότυπα, αφορούν πολλές από τις συμμετέχουσες χώρες. Ωστόσο, απαιτείται μια περαιτέρω φάση αποτελεσμάτων του προγράμματος, ώστε να διατυπωθούν συστάσεις προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε χώρας όσον αφορά την ΕΕΚ.

Πρότυπο διαχείρισης

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει:

- Να δημιουργήσουν ένα νομικό πλαίσιο και να εξασφαλίσουν τη συμφωνία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών: εκπαίδευση, απασχόληση και τοπικές αρχές. Αυτό θα επιτρέψει στα σχολεία να αναπτύξουν συνεργασίες και δίκτυα με τοπικές επιχειρήσεις για πρακτική άσκηση ή/και απασχόληση μετά την αποφοίτηση.
- Να προαγάγουν την ύπαρξη αποτελεσματικής ηγεσίας στα σχολεία, εξασφαλίζοντας τη σωστή υποστήριξή τους για την ανάπτυξη μιας πολιτικής χωρίς αποκλεισμούς, όπου οι διαφορές μεταξύ των μαθητών θεωρούνται «φυσιολογικό» μέρος της εκπαιδευτικής κουλτούρας.
- Να δώσουν τη δυνατότητα στα σχολεία να εφαρμόσουν μια ομαδική προσέγγιση, καθώς και να δημιουργήσουν διεπιστημονικές ομάδες με σαφείς ρόλους.
- Να προσφέρουν σαφείς και συνεκτικές δυνατότητες κατάρτισης, ώστε να είναι σε θέση το προσωπικό του σχολείου να αναπτύξει την

εμπειρογνωμοσύνη που απαιτείται για να συνεργαστεί με τις εσωτερικές και εξωτερικές υποστηρικτικές υπηρεσίες.

Πρότυπο επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει:

- Να προωθήσουν και να διασφαλίσουν μια προσέγγιση όπου οι παιδαγωγικές μέθοδοι, τα υλικά, οι μέθοδοι αξιολόγησης και οι στόχοι προσαρμόζονται στις εκάστοτε ανάγκες.
- Να παρέχουν τη δυνατότητα στα σχολεία να διαφυλάσσουν τις μαθητοκεντρικές προσεγγίσεις όσον αφορά τον σχεδιασμό, τον καθορισμό στόχων και τον σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της μάθησης.
- Να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο που θα επιτρέπει στα σχολεία να καθορίζουν τις ατομικές διαδικασίες μάθησης με τη χρήση ευέλικτων προσεγγίσεων, οι οποίες επιτρέπουν την ανάπτυξη και την υλοποίηση επιμέρους σχεδίων για τη μάθηση, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη μετάβαση.
- Να θέσουν σε εφαρμογή συστήματα παρακολούθησης που εξετάζουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων που εφαρμόζονται από τα σχολεία. Αυτό θα βοηθήσει τα σχολεία να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή αποτελεσματικών εκπαιδευτικών μέτρων τα οποία προλαμβάνουν ή μειώνουν τη διαρροή και στην εξεύρεση νέων εκπαιδευτικών εναλλακτικών λύσεων για τους μαθητές που εγκαταλείπουν.
- Να διασφαλίζουν ότι όλα τα προγράμματα και τα μαθήματα ΕΕΚ είναι υπό διαρκή αναθεώρηση, προκειμένου να προσαρμοστούν οι δεξιότητες των μαθητών στις δεξιότητες που απαιτεί η αγορά εργασίας.

Πρότυπο των μαθητών

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει:

- Να υποστηρίζουν και να παρακολουθούν τις εκπαιδευτικές πολιτικές ώστε να εξασφαλίζουν ότι τα σχολεία επικεντρώνονται στις δυνατότητες των μαθητών.
- Να παρέχουν ευκαιρίες αρχικής και συνεχούς κατάρτισης του προσωπικού, ώστε οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να θέτουν τις ικανότητες των μαθητών στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και να διακρίνουν ευκαιρίες και όχι προκλήσεις. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να βοηθούν όλους τους μαθητές να αισθάνονται μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αποφασιστικότητα.

- Να διασφαλίζουν ότι τα σχολεία σέβονται τις επιθυμίες και τις προσδοκίες των μαθητών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας μετάβασης.

Πρότυπο αγοράς εργασίας

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει:

- Να προσδιορίζουν σαφή μέτρα σε επίπεδο πολιτικής, έτσι ώστε τα σχολεία να καθιερώσουν και να διατηρήσουν ισχυρούς δεσμούς με τους τοπικούς εργοδότες.
- Να διασφαλίσουν ότι υπάρχει επαρκής υποστήριξη για τους μαθητές και τους εργοδότες κατά τη φάση μετάβασης από την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην απασχόληση. Επιπλέον, προκειμένου να υποστηριχθεί η μετάβαση στην ανοιχτή αγορά εργασίας, το αρμόδιο προσωπικό πρέπει να διεξάγει στοχευμένες δραστηριότητες παρακολούθησης για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών των νέων αποφοίτων και των εργοδοτών.

Περισσότερες πληροφορίες, καθώς και ένα έγγραφο καθοδήγησης με τίτλο «*20 βασικοί παράγοντες για την επιτυχή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση*», διατίθενται στον ιστοχώρο του προγράμματος ΕΕΚ: <http://www.european-agency.org/agency-projects/vocational-education-and-training>

EL

<http://www.european-agency.org/disclaimer>